

Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikertomus 2017 – 2020

Lausuntopyynnön esittelyn tueksi

TAVOITE: TERVEYSEROJEN KAVENTAMINEN

- ❖ Linjaa terveyden edistämisen alueellisen koordinaation painopisteet Pirkanmaalla vuosille 2017 – 2020
  - ❖ Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 1.9.2016 § 7 ja § 8
-> asiakirja päivitetään uudistuksen tultua voimaan
- ❖ Väestön terveysseurantatietoihin perustuvat yhteiset painopisteet ja niiden toteutumista tukevat tavoitteet alueellisella tasolla, Pirkanmaan erikoissairaanhoidossa ja kunnissa toteutettavaksi
- ❖ Kunnilla edelleen lakisääteinen velvoite laajan hyvinvointikertomuksen laatimiseen valtuustokausittain: sisältö hyödynnettävissä kunnan hyvinvointikertomustyössä
  - ❖ Terveydenhuoltolaki 1326/2010
  - ❖ Kuntalaki 410/2015
- ❖ Konkreettisia esimerkkejä eri toimijoille tavoitteiden toimeenpanoksi ja arviointimenettelyiksi

LAADITTU ALUEELLISENA YHTEISTYÖNÄ

- ❖ **Asiakirjan työstämiseen osallistuneet henkilöt ja organisaatiot kuvattu asiakirjan liitteessä 1**

- ❖ **Työstäminen vaiheistettu**
  - ❖ Ohjausryhmänä toimiva Terveysten edistämisen neuvottelukunta on työskentelyn aikana hyväksynyt välivaiheet
  - ❖ Erikoissairaanhoidon terveyden edistämisen ohjausryhmä hyväksynyt välivaiheet erikoissairaanhoidon osalta
  - ❖ Välivaiheet heti hyväksymisen jälkeen tiedoksi kuntiin hyvinvointikoordinaattoreiden kautta

- ❖ **Indikaattorit (tunnusluvut)**
  - > Painopisteet
  - > Toimenpiteet + arvio resurssitarpeista + toteutumisen arviointimenettelyt + esimerkkejä tavoitteen toteutumista kuvaaviksi indikaattoreiksi
  - > Hyväksymismenettelyt

HYVÄKSYMISMENETTELYT

- ❖ **Lausuntokierros**
  - ❖ **18.10.2016 mennessä PSHPn kirjaamo**
- ❖ **Terveyden edistämisen neuvottelukunta ja erikoissairaanhoidon terveyden edistämisen ohjausryhmä**
  - ❖ **10/ 2016**
- ❖ **PSHPn johtoryhmä 11/ 2016**
- ❖ **PSHPn hallitus 21.11.2016**
- ❖ **PSHPn valtuusto 12.12.2016**

ASIAKIRJAN RAKENNE

- ❖ Rakenne yhtenevä sähköinen hyvinvointikertomus –työkalun kanssa
- ❖ Lausunnolla olevassa pdf-versiossa **kirjanmerkit** helpottavat sisältöön tutustumista

- ❖ **Osa I** Väestön hyvinvoinnin kehitys kuluvalle valtuustokaudella
- ❖ **Osa II** Hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2017 – 2020
  - ❖ Tietopankki
    - ❖ Taustalla käytettävät alueelliset ja valtakunnalliset strategiset asiakirjat ja lait
    - ❖ Teemoittain valtakunnallisia suosituksia, ohjeita, hyviä käytäntöjä
  - ❖ Suunnittelutaulukko-muodossa **Pirkanmaan alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2017 – 2020** : toimijoittain tavoitteita, toimenpide-ehdotuksia vastuutahoineen, resurssitarpeineen ja arviointimenettelyineen
- ❖ **Osa III** Hyväksymismenettelyt
- ❖ **Liitteet**
  - ❖ Työstämiseen osallistuneet henkilöt ja organisaatiot
  - ❖ Indikaattoriluettelo

PAINOPISTEIDEN VALINNAN PERUSTANA KÄYTETYT INDIKAATTORIT JA MUUT TIEDOT

- ❖ Indikaattoriluettelo asiakirjan liitteenä 2
  - ❖ Liitteessä ei kuntakohtaisia tietoja, koska kunnat laativat omat hyvinvointikertomuksensa omien painopisteidensä pohjalta
- ❖ Perustana käytetyt indikaattorit katsottu sähköinen hyvinvointikertomus – työkalulla
  - ❖ Alue ja kunnat
    - ❖ Pirkanmaan alueellisen terveyden edistämisen koordinaation kattavat **24 kuntaa**
    - ❖ **TAYS erityisvastuualueen** sairaanhoitopiirit (Pirkanmaa, Etelä-Pohjanmaa, Kanta-Häme ja Päijät-Häme) ja maakunnat
    - ❖ **Koko maa**
  - ❖ Indikaattoritiedot vuosilta
    - ❖ 2005: lähtötiedot, hoitotakuulaki voimaan
    - ❖ 2009: alueellinen terveyden edistämisen koordinaatio käynnistyi Pirkanmaalla
    - ❖ 2012: lähtötilanne Pirkanmaan alueellisen hyvinvointikertomus 2012:n toimeenpanon käynnistysvaiheessa
    - ❖ 2014/ 2015: tuorein käytettävissä oleva tieto
- ❖ WHO:n tavoitteet kansantautikuolleisuuden vähentämiseksi (nk. **NCD-tavoitteet**)

PAINOPISTEET

1. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

2. Ikäihmisten elämänhallinnan edistäminen

3. Päihteettömän elämäntavan tukeminen

4. Savuttomuudesta terveyttä

(5. Viestintä: läpileikkaavana kaikissa edellä olevissa ilman että erillinen painopiste)

PAINOPISTEET KUNTALAISEN ARJESSA: ESIMERKKI

Painopiste 1. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

- > **Tavoite:** Lasten ja nuorten liikkumisaktiivisuutta on lisätty
- > -> **Toimenpide:** Kunnan kaikki toimialat sisällyttävät talous- ja toimintasuunnitelmiinsa lasten, nuorten ja lapsiperheiden liikkumisaktiivisuutta tukevia toimenpiteitä
- > -> -> **Käytännön esimerkkejä toteutukseen eri toimialoilla löytyy Pirkanmaan alueellisesta terveystoimintasuunnitelmasta esim.**
  - ❖ **Arjen liikkumisen lisääminen osana varhaiskasvatusta ja opetusta** -> kunnan päiväkodit ovat mukana Ilo kasvaa liikkuen –hankkeessa ja koulut ovat mukana Liikkuva koulu – hankkeessa: molemmista saa esimerkkejä miten liikuntaa lisätään päiväkotij- ja koulupäivän aikana
  - ❖ **Terveyskeskus:** liikunta otetaan puheeksi äitiys- ja lastenneuvolassa sekä kouluterveydenhuollossa -> sovitaan yhdessä kunnan **liikuntatoimen ja 3. sektorin** kanssa miten lisätään lasten, nuorten ja perheiden liikkumista
  - ❖ **Keskushallinto, liikuntatoimi, sivistystoimi ja tekninen toimi:** sovitaan yhteiset käytännöt kunnassa olevien sisä- ja ulkoliikuntatilojen käytöstä
  - ❖ **Toteutumisen arviointi:** osana kaikkien toimialojen normaalia talous- ja toimintaraportointia: raportoidaan mitä tehty tavoitteen saavuttamiseksi ja tähän käytetyt resurssit

PAINOPISTEIDEN TOIMEENPANO

- ❖ **Alueellisella tasolla** koordinaation painopisteet: mihin käytettävissä olevat resurssit kohdennetaan
- ❖ **Erikoissairaanhoidossa** keskeistä elintapaohjauksen tunnistaminen, puheeksi ottaminen, kirjaaminen ja ohjaaminen jatkoseurantaan
- ❖ **Kuntien toiminnassa** keskeistä tavoitteiden, toimenpiteiden ja arviointikäytäntöjen kytkeminen oman hyvinvointikertomustyön kautta osaksi kaikkien toimialojen talous- ja toimintasuunnitteluprosessia
- ❖ Taustalla lakisääteiset velvoitteet yhteistyöhön väestön terveyserojen kaventamiseksi
- ❖ **Suunnittelutaulukossa**
  - ❖ huomioitu eri toimijoiden yhteistyö -> hyvä tutustua suunnittelutaulukoon kokonaisuutena
  - ❖ konkreettisia esimerkkejä
  - ❖ asiantuntijoiden ehdotuksia vastuutahoiksi käynnistämiseksi ja toimeenpanolle
  - ❖ Esimerkkejä toteutumisen arviointimenettelyiksi ja indikaattoreiksi

YHTEENVETO

- ❖ **Lakisääteiset velvoitteet** yhteistyöhön väestön terveyserojen kaventamiseksi: alue, kunnat, erikoissairaanhoido; tuleva sote- ja maakuntaudistus
- ❖ **Toimeenpano ei vaadi isoja resursseja**
  - ❖ **Yhteistä tekemistä:** yhteiset tavoitteet ja niiden toimeenpano saavat aikaan muutoksen
  - ❖ **Asennemuutos:** jokainen voi päivittäisessä työssään vaikuttaa
- ❖ **Muutoksen toimeenpano edellyttää**
  - ❖ Joku ottaa vastuun käynnistämisestä
  - ❖ Joku ottaa vastuun toimeenpanosta
  - ❖ Resursoidaan henkilöstöä toimeenpanemaan uudet käytännöt arjessa
  - ❖ Seurataan toteutumista ja raportoidaan toteuma osana normaalia talous- ja toimintasuunnittelua

LISÄTIETOJA

Ylilääkäri Maarit Varjonen-Toivonen
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, Perusterveydenhuollon yksikkö

GSM +358 50 5744 950

maarit.varjonen-toivonen@pshp.fi